Sjema Yisraël

Deel 8

Sjabbat

Sjabbat Sjalom

Aan het einde van de week begint de Sjabbat en het is in Israël dan gebruikelijk om de traditionele groet van vrede (Sjalom) te uiten tegen elkaar “Sjabbat Sjalom”. De verbinding van Sjabbat en Sjalom is belangrijk. Sjabbat is de enige dag in het Woord van G-d met een naam en krijgt, als enige dag in de week, de verbinding met Sjalom. Geen zondag, maandag of dinsdag! Op vrijdagavond wanneer de Sjabbatsgebeden gezongen worden in de sjoel klinken dan ook de woorden uitnodigend “Sjalom aleichem” (Vrede aan u allen). Sjalom wordt volledig opgenomen in Sjabbat en daarmee bevat Sjabbat alle dimensies van vrede. Toch omvat Sjalom meer dan alleen maar vrede, het is ‘sjalem’ (allesomvattend) – zoals in de naam Jeruzalem! Sjalom bevat dan ook schoonheid die niet van deze aarde is; het geeft weer gevoelens van ontzag en verwondering, roept een ieder wakker die de Sjabbat ingaat uit zijn gezapige nostalgie van wereldse verlangens naar een andere ruimte en een andere tijd.

1. Welke historische gebeurtenis roept de Sjabbat wakker in ieder mens?
Genesis 2:1-3 “Alzo werden voltooid de hemel en de aarde en al hun heer. Toen G-d op de zevende dag het werk voltooid had, dat Hij gemaakt had, rustte Hij op de zevende dag van al het werk, dat Hij gemaakt had. En G-d zegende de zevende dag en heiligde die, omdat Hij daarop gerust heeft van al het werk, dat G-d scheppende tot stand had gebracht.”
Exodus 20:8-11 “Gedenk de Sjabbatdag, dat gij die heiligt; zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen; maar de zevende dag is de Sjabbat van de Here, uw G-d; dan zult gij geen werk doen, gij noch uw zoon, noch uw dochter, noch uw dienstknecht, noch uw dienstmaagd, noch uw vee, noch de vreemdeling die in uw steden woont. Want in zes dagen heeft de Here de hemel en de aarde gemaakt, de zee en al wat daarin is, en Hij rustte op de zevende dag; daarom zegende de Here de Sjabbatdag en heiligde die.”

2. Welke andere reden werd Israël gegeven om de Sjabbat te vieren?
Deuteronomium 5:15 “want gij zult gedenken, dat gij dienstknechten in het land Egypte geweest zijt, en dat de Here, uw G-d, u vandaar heeft uitgeleid met een sterke hand en met een uitgestrekte arm; daarom heeft u de Here, uw G-d, geboden de Sjabbatdag te houden.”

3. Werd de Sjabbat ook gegeven aan niet-Joden?
Jesaja 56:6,7 “En de vreemdelingen die zich bij de Here aansloten om Hem te dienen, en om de Naam des Heren lief te hebben, om Hem tot

knechten te zijn, allen die de Sjabbat onderhouden, zodat zij hem niet ontheiligen, en die vasthouden aan Mijn verbond; hen zal Ik brengen naar Mijn heilige berg en Ik zal hun vreugde bereiden in Mijn bedehuis; hun brandoffers zullen welgevallig zijn op Mijn altaar, want Mijn huis zal een bedehuis heten voor alle volken."
Marcus 2:27 "En hij zeide tot hen: De Sjabbat is gemaakt om de mens, en niet de mens om de Sjabbat."
Devarim Rabbah 1:18 "Een heiden mag de Sjabbat niet vieren zoals een Jood het viert, totdat hij een proseliet wordt."

4. Was het kado van de Sjabbat al gegeven voordat de Thora op de berg Sinaï werd geopenbaard?
Exodus 16:4,22-23a,25,26 "Toen zeide de Here tot Mozes: Zie, Ik zal voor u brood uit de hemel laten regenen; dan zal het volk uitgaan en verzamelen zoveel als voor elke dag nodig is, opdat Ik het op de proef stelle, of het al dan niet wandelt naar Mijn wet. En op de zesde dag verzamelden zij tweemaal zoveel brood, twee gomer voor ieder; en al de vorsten der vergadering kwamen het Mozes berichten. Toen zeide hij tot hen: Dit is wat de Here gezegd heeft: een rustdag, een heilige Sjabbat is het morgen voor de Here. Voorts zeide Mozes: Eet dit vandaag, want heden is het Sjabbat voor de Here, vandaag zult gij het niet vinden op het veld. Zes dagen zult gij het verzamelen, maar op de zevende dag is het Sjabbat; dan is het er niet."

5. Wat is de plaats van de Sjabbat in de Decaloog?
Exodus 20:8-11 Sjabbat staat centraal in de tien Woorden!
Exodus Rabbah 25:12 "Sjabbat is gelijk aan het onderhouden van alle geboden uit de Thora."

6. Waarom deed Yeshua wonderen op Sjabbat?
Lucas 13:16 "Moest deze vrouw, die een dochter van Abraham is, welke de satan, zie, achttien jaar gebonden had, niet losgemaakt worden van deze band op de Sjabbatdag?
Matteüs 12:12 "Hoeveel gaat niet een mens een schaap te boven? Derhalve is het geoorloofd op de Sjabbat wel te doen."
Devarim Rabbah zegt het volgende, "Heb ik de Sjabbat als pijniging gegeven? Nee, Ik heb het u gegeven ten goede."

7. Heeft Yeshua de Sjabbat verworpen?
Lucas 4:16 "En Yeshua kwam te Nazareth, waar hij opgevoed was, en hij ging volgens zijn gewoonte op de Sjabbatdag naar de synagoge en stond op om voor te lezen."

Matteüs 5:17 “Meent niet, dat Ik gekomen ben om de wet of de profeten te ontbinden; Ik ben niet gekomen om te ontbinden, maar om te vervullen.” (om het volledig te doen als voorbeeld voor alle volgelingen!)

8. Hebben de eerste Christenen sjabbat gehouden?
Handelingen 17:1,2 “En hun weg nemende over Amfipolis en Apollonia, kwamen zij te Tessalonica, waar een synagoge der Joden was. En Paulus ging, zoals hij gewoon was, daar binnen en behandelde drie Sjabbatten achtereen met hen gedeelten uit de Schriften.”

9. Waarom hebben Christenen de Sjabbat verandert in zondag?
Het bevel van Constantijn: “Keizer Constantijn gaf het bevel aan alle rechters, stadslieden en alle inwoners van zijn keizerrijk dat zij moesten rustten op de meest eerbare dag van de week ter ere van de zon.” (Code van Justinianus III,12; de feriis,3)
Canon 29 van het Concilie van Laodicea: “Christenen mogen niet als de Joden rustten op de Sjabbat, maar moeten werken op die dag, breng liever eer aan de Dag des Heren (zondag) om daarop te rustten.”
Marcion: “Ga vasten op de Sjabbat, want het is de rustdag van de G-d der Joden, vast op die dag zodat u niet de Joden gelijk zal zijn op die dag.” (Epiphanius, Adversus haereses 42,3,4)

10. Wat voor effect had dit op de relatie tussen Christenen en Joden?
Door alle eeuwen heen hebben de Joden de kerk haar beslissing, om de zondag te vieren, gezien als een verwerping van de wet van G-d en van het Jodendom die daar voor staat. Verering van zondag staat centraal in de verwerping van het Christendom en haar Evangelieboodschap. Het is het grootste obstakel in de Joods-christelijke dialoog. Aan het hart van de vervangingsleer en verachting van G-ds wet staat de zondag. Het is geen optie voor een Jood om hetgeen de Almachtige geboden heeft met voeten te treden en achter zich te laten, om een menselijke verandering te gaan volgen en daarmee een afgod te gaan dienen. (M.R.Wilson, ‘Our Father Abraham’; Grand Rapids, eerdmans, 1989. p.80).

11. Is de Sjabbat nog steeds geldig vandaag de dag?
Exodus 31:13-17 “Gij dan, spreek tot de Israëlieten: maar Mijn Sjabbatten moet gij onderhouden want dat is een teken tussen Mij en u, van geslacht tot geslacht, zodat gij weet, dat Ik de Here ben, die u heilig. Gij zult de Sjabbat onderhouden, want deze is iets heiligs voor u; wie hem ontheiligt, zal zeker ter dood gebracht worden, want ieder die daarop werk verricht, zal uitgeroeid worden uit het midden van zijn volksgenoten. Zes dagen mag men arbeiden, maar op de zevende dag zal er een Sjabbat Sjabbaton (volledige Sjabbat) zijn, de Here geheiligd:

ieder die op de Sjabbatdag werk verricht, zal zeker ter dood gebracht worden. De Israëlieten zullen de Sjabbat onderhouden, door de Sjabbat te vieren, zij en hun nageslacht, als een altoosdurend verbond. Tussen Mij en al de Israëlieten is deze een teken voor altoos, want in zes dagen heeft de Here de hemel en de aarde gemaakt, en op de zevende dag heeft Hij gerust en adem geschept."

12. Wat waren de Sjabbatten in de Bijbel?
Leviticus 16:29-31 "Dit zal u tot een altoosdurende inzetting zijn: in de zevende maand op de tiende der maand zult gij u verootmoedigen en generlei werk doen, zomin de geboren Israëliet als de vreemdeling, die in uw midden vertoeft. Want op deze dag zal over u verzoening gedaan worden, om u te reinigen; van al uw zonden zult gij gereinigd worden voor het aangezicht des Heren. Het zal u een volkomen Sjabbat (Sjabbat Sjabbaton) zijn en gij zult u verootmoedigen, het is een altoosdurende inzetting."
Leviticus 23 gaat over alle Sjabbatten des Heren. De Sjabbat omvat: de zevende dag van de week (vs.3), de eerste (vs.7) en de zevende (vs.8) dag van Pesach, Sjawoeoth (het Wekenfeest, vs.21), de eerste dag van de zevende maand (Rosh Hashannah vs.24,25), Yom Kippoer (Grote Verzoendag, vs.32), de eerste (vs.35) en de achtste (vs.36) dag van Soekot (Loofhuttenfeest, vs.39), dit zijn de Sjabbatten des Heren (vs.38). Sjabbatten zijn feesttijden van de Here waarin ook wij als mens mogen deelnemen.

13. Hoe moeten we de Sjabbatten ervaren?
Jesaja 58:13,14 "Indien gij niet over de Sjabbat heenloopt door uw zaken te doen op Mijn heilige dag, maar de Sjabbat een verlustiging noemt, de heilige dag des Heren van gewicht, en die eert door noch uw gewone bezigheden te doen, noch uw zaken te behartigen, of ijdele taal uit te slaan, dan zult gij u verlustigen in de Here en Ik zal u doen rijden over de hoogten der aarde en u doen genieten het erfdeel van uw vader Jakob, want de mond des Heren heeft het gesproken."
Shabbath 118 "Hij die vreugde heeft in de Sjabbat zal de verlangens van zijn hart ontvangen."

14. Is de Sjabbat heilig?
Genesis 2:3 "G-d zegende de zevende dag en heiligde die"
Deuteronomium 5:12 "Onderhoud de Sjabbatdag, dat gij die heiligt"
Leviticus 23:2 "De feesttijden des heren, die gij zult uitroepen als heilige samenkomsten, zijn Mijn feesttijden."
Kan het nog duidelijker!

15. De Sjabbat is een teken van hoop!
Bereshit Rabbah 17:7 “Sjabbat is smaakmaker van de komende wereld.”
Jesaja 65:17,18 “Want zie, Ik schep een nieuwe hemel en een nieuwe aarde; aan wat vroeger was, zal niet meer gedacht worden, het zal niemand in de zin komen. Maar gij zult u verblijden en juichen voor eeuwig over hetgeen Ik schep, want zie, Ik schep Jeruzalem tot jubel en zijn volk tot blijdschap. En Ik zal juichen over Jeruzalem en Mij verblijden over Mijn volk. En daarin zal niet meer gehoord worden het geluid van geween of geschreeuw.”
Bereshit 57b “Sjabbat is één zestigste van de wereld die komt.”
Dit laatste citaat is wel interessant omdat het laat zien dat Sjabbat de aankondiger is van de komende wereld.

Sjabbat is een teken van leven
Teken van Herinnering
“De Sjabbat is een paleis in de tijd”, schreef Abraham Heschel. Het is een teken in ruimte en tijd, als een paleis gemaakt van het kostbaarste gesteente en sublieme schoonheid. Het zal ieder die het ziet direct laten ontvlammen in vervoering en laten zingen als een nachtegaal. Sjabbat verwarmt ons en verwelkomt ons tot in het diepste van ons wezen. Wanneer in de tien geboden, wij uitgenodigd worden om de Sjabbat te gedenken, staan wij stil bij het verleden, heden en de toekomst. Terugkijkend op het verleden gedenken wij het begin, het ontstaan van het universum en de mensheid. Zien wij onszelf als deel van het leven en kijken we uit naar de eeuwige Sjabbat. Sjabbat is samen met het vijfde gebod, “eer uw vader en uw moeder”, een positieve kern te midden van de geboden. ‘Gedenken’ en ‘eren’ worden ervaren als positief en opbouwend. Beide geboden hebben het ontstaan van de mens centraal staan. In het vierde gebod is G-d als Schepper de basis van alles op aarde, in het vijfde gebod volgt de mens dit voorbeeld en is respect voor de ouders die jouw op aarde gezet hebben een afspiegeling daarvan. Sjabbat staat in de kern hiervan, een moment in tijd waarin de mens zich richt op de Almachtige en de medemens.
Sjabbat zit in de genen van de mensheid. Alhoewel deze maatschappij de betekenis van Sjabbat heeft verloren en de dag niet onderhoudt, is toch de menselijke klok vastgesteld op deze cyclus.
Teken van Hoop
Het onderhouden van de sjabbat kan om verschillende redenen, zo lezen we dat het herinnerd aan de schepping maar heeft meerdere toepassingsmogelijkheden. In Deuteronomium 5:15 wordt het gezien als teken van de bevrijding uit Egypte. 2 Kronieken 36:21 als teken vanwege de bevrijding uit Babylon. Messiaanse gelovigen zien Sjabbat in het licht van Yeshua haMasjiach omdat hij juist op deze dag genezingen

verrichtte en ook zelf wekelijks Sjabbat onderhield (Matteüs 12:9-14; Lucas 13:16; 14:1-6; Johannes 5:1-6; 9:1-38). We onderhouden de Sjabbat omdat Yeshua heer van de Sjabbat is (Marcus 2:28).
Sjabbat was de eerste dag die de mens mocht meemaken op aarde, hun eerste dag met G-d. Het is daardoor altijd de dag gebleven waar de mens G-d kan ontmoeten. Juist op die dag komt het 'G-d met ons' tot zijn volle recht. Op Sjabbat ervaren we de Shechinah (aanwezigheid) van de Almachtige. Sjabbat vormt daarmee een onlosmakelijk geheel met de schepping, is Sjabbat vieren, het erkennen van G-d als schepper. De Sjabbat wordt om die reden ook omschreven als 'de Dag des Heren'. (Exodus 20:10; Leviticus 23:3; Deuteronomium 5:14). In het boek Openbaringen ontving Johannes op de Sjabbat de visioenen t.a.v. de eindtijd (Openbaring 1:10). De dag van de komst van de Messias werd verwachtingsvol ook de dag des Heren genoemd. De eeuwige Sjabbat!
Een feestteken
De Sjabbat wordt ingeluid in de decaloog met de woorden 'gedenk'. Daarmee steekt deze wet af in vergelijking met de andere wetten. Het gedenken heeft met een wekelijks handelen te maken. Focussen op de dag die elke week terugkeert. Net als een kind die na zijn verjaardag al weer uitkijkt naar volgend jaar wanneer hij wederom een jaartje ouder wordt. Ook de andere dagen van de Almachtige staan in hetzelfde licht. Leviticus 23 begint ook met de Sjabbat om die reden. Alle dagen die de Almachtige ons met een reden geeft zijn feesttijden. Sjabbat was de eerste regel die G-d aan de eerste man en vrouw meegaf, Zijn zegel op het feest van de schepping. Na de uittocht uit Egypte zien we opnieuw dat de Here Sjabbat benadrukt. Ten eerste door middel van Pesach, waarbij de eerste en de zevende dag absolute rustdagen waren vergelijkbaar met de Sjabbat. Vervolgens na de uitroeiing van de Egyptenaren bij het ontvangen van het Manna, ontving men tevens de Sjabbatdag. Vijftig dagen na de uittocht bij de berg Sinaï vond wederom een feest plaats, men ontving de wet van G-d. Deze dag moest ook als Sjabbatdag jaarlijks herinnerd worden. De zeven dagen van Pesach en de dag van Sjawoeoth (het wekenfeest), benadrukken beide een ritme van zeven. Pesach met zeven dagen ter ere van G-d, Sjawoeoth als de bekroningsdag na een cyclus van zeven weken, 7x7 dagen. Pas in de zevende maand (opnieuw een zeven) op de eerste dag van deze maand was opnieuw een volledige extra Sjabbatdag. Deze dag kreeg de naam 'dag der Bazuinen' (Yom Teroea), om het volk te herinneren aan G-ds redding en om op te roepen tot verzoening met de Almachtige. Volgens de Rabbijnen was de maand, waarop de mens geschapen werd, de zevende maand, men verschilt over de dag.
Op de tiende van de zevende maand vond de belangrijkste Sjabbatdag van het jaar plaats. De grote en geduchte dag des Heren stond voor de

deur, Grote Verzoendag of Yom Kippoer. Deze dag wordt de Sjabbat der Sjabbatten genoemd. Naast deze twee extra Sjabbatten in de zevende maand komen nog eens acht feestdagen van de Here erbij, het Soekot feest (Loofhuttenfeest). Ter herinnering aan alles wat men in de 40 jaar woestijntocht had meegemaakt, en vooruitkijkend naar de bevrijding en intrede in het Land, moest men hutten bouwen en gedenken. De eerste en achtste dag waren volkomen Sjabbatdagen. Opvallend is dan dat er wederom een volle zeven dagen per jaar ter ere van de Here waren: 1e en 7e Pesach, Sjawoeoth, Bazuinendag, Yom Kippoer, 1e en 8e Soekot. Nog opmerkelijker is het wanneer we de 52 jaarlijkse Sjabbatten en overige dagen van Pesach en Soekot er aan toevoegen. Het totaal is dan 52+7+5+6=70 dagen. De Almachtige vraagt van de gelovige mens 70 dagen in een jaar om Hem de eer te geven. 70 feestdagen.

Teken van rust

Sjabbat is absoluut de uiting van G-ds liefde voor de mens, op deze wijze ook bezongen in de Psalmen (Psalm 33:5,22; 36:6; 57:11; 63:3; 108:5). Het geeft uitdrukking aan G-ds genade voor de mens. Het kado van de Sjabbat is geen beloning of vergoeding voor iets dat de mens zou verdienen. We verdienen het niet en kunnen er ook niet op verdienen, werken en handelen. In het hart is Sjabbat pure liefde en genade (chesed). We worden als mens geaccepteerd en opgebouwd door de Almachtige zelf. Dan kunnen we pas werkelijke rust ervaren. Schepper, schepsel en schepping komen dan tezamen en worden herschapen naar Zijn oorspronkelijke scheppingsplan. Dit is de dag, door G-d verkozen, waarop de mens zich volledig in Zijn handen legt. Alle Sjabbatdagen zijn dagen van volledige overgave aan G-d.

Teken van ontmoeting

Sjabbat is een dag van ontmoetingen, met G-d maar ook met de medemens. Dan realiseer je als mens dat iedereen gelijk is, een dag door G-d gegeven voor ieder levend schepsel. De decaloog bevestigd dit ook door dienaren en dieren dezelfde rechten te geven. Sjabbat is de brug tussen alle relaties, met G-d en met de mens. Het is in de tien geboden, in de kern, met 55 Hebreeuwse woorden, tussen de wetten t.a.v. G-d (67 woorden) en de medemens (41 woorden). Ongeveer de helft van de totale wet (55 op de 108 woorden). Daarmee is de Sjabbat een teken van leven voor iedereen.

Bet Echad
Neercanneplaats 63
Rotterdam

Voorganger
P.Daniëls
paulusmary@hetnet.nl